

P V I S

1 6 0 3

ORATIO

Ex more

COLLEGGII
PHILOSOPHICI
SOLENNITER
HABITA
IN DIE AECATHARINES.

á

Iohanne Maiore D.

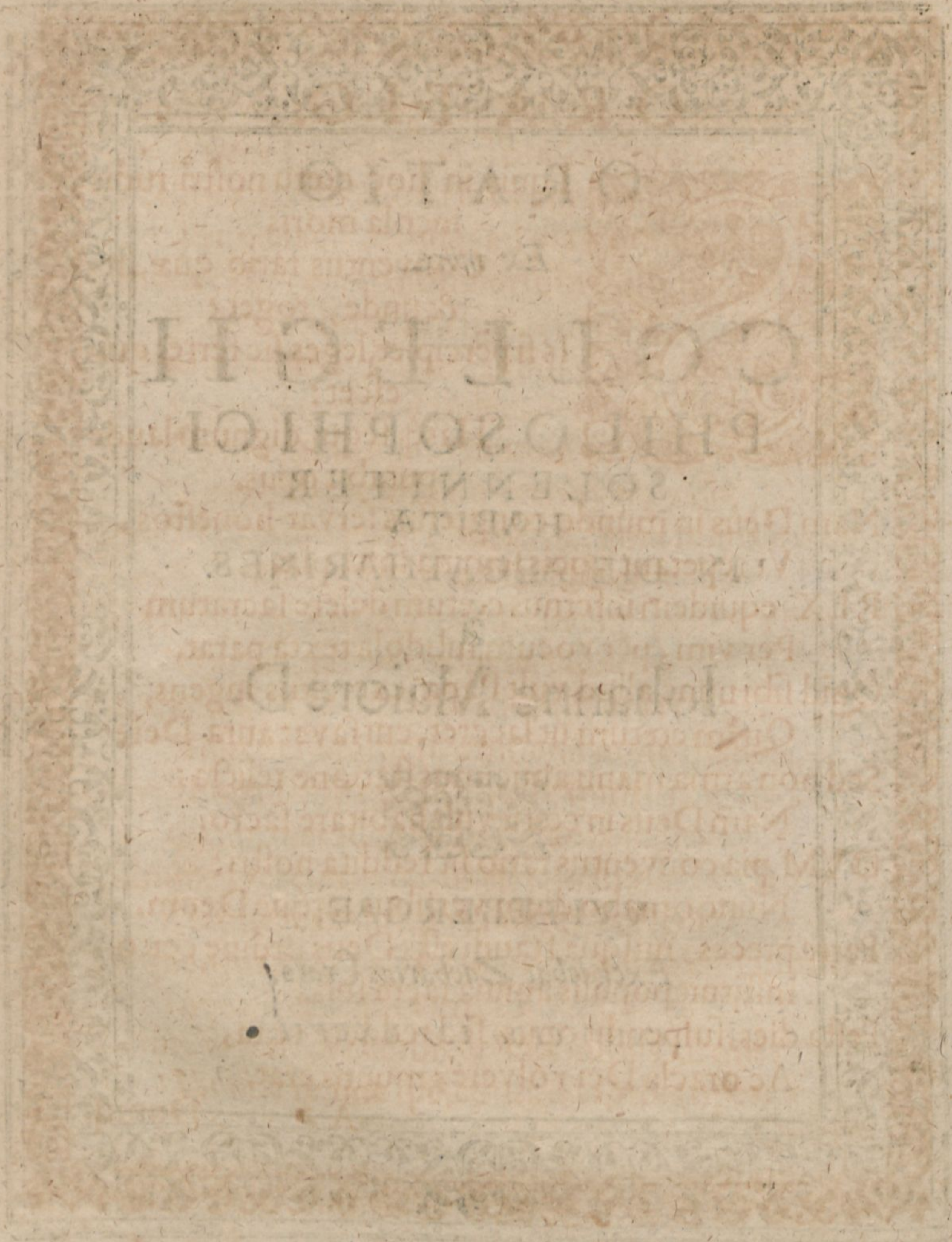
69.

VVITEBERGAE,

Excudebat Zacharias Crato,

ANNO CID. ID. XXCVII.

ORATIO.

I quis in hoc cœtu nostri rudis
incola moris

Conventus ratio quæ sit,
& unde, roget?

Is si percipiet, leges sic ferre; qui-
escet:

Hasq; sequi, dignum laude
putabit opus.

Nam Deus in mundo congressus servat honestos,
Ut repetant vocis semina sana piæ.

REX equidem infernus cœtum delere sacratum
Per vim, per vocum subdola texta parat.

Quid sibi nunc aliud vult Papæ exercitus ingens,
Quam cœtum ut laceret, cui favet aura Dei?

Sed non arma manu abijcimus statione relicta;
Nam Deus in cœtu vult habitare sacro.

DVM pia conventus ratio sit reddita nostri:
Nunc ornabo diem versibus, atque Deum.

Ferre preces, nusquã fraudi est; Deus ordine certo
Instituit populis annua sacra suis.

Festa dies, suspendit opus; sed reddere vota,
Ac oracla Dei volvere, munus erat.

A 2

Dumq;

Dumque vacant libis: Ceu Nili à rege redibant,
A nece lic reduces se fore, mente notant.
Luce datæ Legis: noua lex, aut semina Flatus
Prima sacri, causas ad pia vota dabant.
Vmbra casæ; exilij monuit: tum Numinis umbræ,
Et læti reditus læta sub arua poli.
Factus honos templo; notat hos genus esse sacratum,
Et cui voce sua gaudet adesse Deus:
Quodq; manum arcano supremam imponere tēplo,
Tum lustrare situ, tum renovare velit.
Quod Salomon finxit, Nehemiæ cura refinxit,
Cultibus & falsis tu Machabæ leuas.
SEMPER ad Antiochos ultor velut æthere venit,
Qui vi fatali vertit inane sacrum.
Crede mihi, Deus hunc ardorem in pectora spirat,
Vnus ut innumero conferat hoste manus.
Gentis homo nostræ, cui vox, & spiritus ingens,
Clara metalliferis extulit ora iugis.
Cumque Dei cultus datus esset inanibus umbris,
Araque res Christi venderet ære leui:
Terque, quaterq; caput circum fundam egit in auras,
Impulit & Latij vim, soliumque patris.
Vir sine vi ferri, vi verbi, & inermibus armis;
Vir sine re, sine spe, contudit Orbis opes.

Quæris,

Quæris, quo comite, & quibus adiutoribus usus?
Ad tot Crabrones unica pugnat apis.
Parvus homo, virtus cui corpore maior, & annis,
Virtute & pietas, ingenioque fides:
Parvus homo, magnū instar habens virtutis, & artis,
Iunxit se socium corpore, mente, fide:
Qualem Christophoro parvum attribuere ministrū,
Cum face qui duxit per loca senta situ.
Rebus enim lucem dat Dædala penna Philippi,
Et captu faciles ars operosa facit.
ERGO Deo grates fert noster carmine cœtus,
Corda quòd ad Natum vertit anhela suum.
Quamque sinus patrij rationem voce retexit
Filius, os pulcrum, linguaque blanda patris:
Aque satum mundi per Vatum oracula pandit:
Perque sacros sparsit voce subinde patres:
Usque vices horum supplens, ceu perpete nexu,
Servat in alveolis hîc, alibi que pijs.
NON hominum sensu, ac iniussu more sacrorum:
Voce Dei extruitur cœtus in Orbe pius.
Hancque Dei vocem, non aut inductio mentis,
Vllius aut artis vis, ratioque regit:
Non etiam stupor, & vertigine spiritus actus:
Sed fidei articulis consona norma fouet.

A 3

Nam

Nam quod doctrinae genus hic amplectitur ordo:
Non male collecta de ratione satum est,
Non ex contortis spinis, & acumine plenis,
Ceu sunt Autolyçi furta, coiuit opus.
Nectales habuit, quales à Socrate lufos
Cernimus autores, quos fua fama movet:
Aut litis ftudium, ac auræ popularis, adegit
Ciuilem motu difsociare ftatum,
Sed Deus elifo doctrinae femine prauæ
Artes in folidum, fagraque vera tulit,
Nam tenebræ ac fpinæ munus vocale premebant,
Ad cœlum rectæ nec fonuere preces,
Quifque fibi autores opis, atque falutis habebat:
Nec Chriftus tutor, fed modò cenfor erat,
Quique precum fofli Chrifto debentur honores:
(Eft Deus: & qua fit fede, colendus erit)
Hos ad fe rapuit cantati iniuria farris,
Fecit & ex fignis numina cultus iners:
Qualia quottidie nafci videre priores
Piftorisque foco, Flaminis inque manu.
Non animam in lucta erexit fiducia Chrifti,
Spes fite, quòd in venia fit, vel amore Dei.
Nullaque vox verfos iterum ad meliora levavit
Quòd, vel qua placeant hi ratione Deo.

Iufti-

Iustitiam Fidei in nullo discrimine habebant
Cum morum cura, iustitiæve fori.
De meritis Christi nulla in sermone facultas,
Quem nisi crux referat quærna, fuisse negent.
Materies fandi, vel disciplina: vel umbra:
Aut veterum ex gestis fabula rebus, erat.
Pars, tantùm in Sophiæ præceptis detinet aures,
Et laus virtutum pulpita sacra ferit.
Omnia perverso fervebant atria cultus:
Hic farra in caueis: ille colebat ebur.
Mox anus ad terram pando se sternere tergo,
Et vota ad lapides fundere, nulla Deum.
Deque alijs causis alij diversa colebant
Numina, quò sortem, lassaque mēbra levent.
ANNA facultates, cui nomen gratia fecit,
Iunonis veteris credita ferre loco est.
Vim dabat acceptis in Marte Georgius armis:
Rege satam Costo turba diserta colit.
Hoc chaòs errorum tunc totum perculit Orbem,
Dedecore afficiens vulnera quinque Dei.
Quantùm flagitij tulit exors vita cubilis?
Ardor in hac vagus est, atque ruina tenax.
SED Deus excitis miranda sorte magistris
Omne sacri officij sorde levavit opus.

Nos-

Nosq; aui veteris consensum voce professi
Vertimus à monstris candida corda vagis:
Ac usu Sophiae, puris ex fontibus haustæ,
Notitiæ serimus semina certa Dei:
Quiq; homini possunt facere, & seruare salutem
In cœtum facili spargimus arte sonos.
Non damus ad motum causas in fœdere vitæ,
Proq; capræ lana regna movere iuuat.
Non nova, seu reiecta prius portenta tuemur;
More libet prisco credere, & ore loqui.
HINC quasi doctrinæ celebrat renoualia ludus
Declinans veteres in pietate situs.
O utinam verè renoualia dicere possem;
Plus esset studij, desidiæque minus.
Nec nos qui Sophiae colimus penetralia sanæ
Aufonij sequimur sacra, diesque lupi:
Sed versum in melius ritum revocamus avitum;
Tempora nil animis, sed sacra ficta nocent.
Cœtibus his aliqua doctrinam parte sonamus,
Assertam ex tenebris sorte Luthere tua.
Est fidei ratio tibi Carole reddita nostræ,
Actus ubi Augusta cœtus in urbe fuit.
A qua non equidem latum discedimus unguem,
Nec mens nostra vagum, linguaq; uersat opus.
Quæ

Quæ natura adeò distorto prædita sensu est,
Cui præ fruge data glans vetus illa placet?
Sed benè digestos autore Melanthere libros
Est labor ætati proposuisse rudi.
Hi quia doctrinæ solidas res ordine tractant:
Corporis ut nervos, sic quoque nomen habent.
Planius expositum est, & forsân plenius illic
In quo se uertat cardine lucis opus.
Hoc corpus sequimur, fugimusque fideliter umbras,
Et quæ discurrunt nocte silente faces.
Pontificis Corui tractent exangue cadauer
Fætoze incestans omnia templa suo.
Deceptus recti specie quàm plurimus ordo
Nunc redit ad Christum, priscaq; monstra fugit.
Est, & erit cum flore suo doctrina Philippi,
Veraque ad incumbens palma relurgit onus.
In terris cui nulla quies à sorte docendi:
Pax à discipulis non venit in tumulto.
Delectat varium, communia spernimus omnes;
Vulgus & absurdis præ ratione fauet.
Sed ratio verax, ut Sol, respundet in auras;
Ut premat hos, nunquã deprimat umbra tamẽ.
NIL quàm notities Patris, & fiducia Nati
Acceptos homines efficit esse Deo.

B

Hæc

Hæc & in articulis consistit nixa duobus;
Alter personæ, muneris alter erat,
NEstorij fraudes confutat, & Eutythis omnes,
Personæque uni fert genus esse duplex.
Hæc neque disiungit, neque miscet vocibus, aut re;
Ut ius, ac actus sint in utrisque sui.
Hæc duo confundens uerbis, re tollit utrunque;
Hæc duo distinguens, seruat utrunque genus.
Vnaque cum non sit natura, quod altera tantum est:
Tunc neutra alterius iura, nec acta tenet.
Quod natura hominis, personæ confita VERBI est:
Cruce à personæ tota valore valet.
Hinc non sufficiens modo, sed super omnia abundans
Fit Fidei obiectum mors, meritumue DEI.
Exors mensuræ meritum, & sine fine vocatur,
Cum sit personæ fine carentis opus,
Pertinet ad solos ea vis immensa capaces:
Tunc meritum est usu, si capit æqua fides.
Quanta est vis vicibus? Nam dum mea crimina Christus
Non sua persoluit, crimine solutor ego.
Totaque sit quamuis Christi persona saluti,
Dum meruit nobis, ac operosus inest:
Ac bona cum Nato nobis Pater omnia donet:
Attamen in meritum respicit ista fides.

HIS

HIS lucem dedit arte sua, ambagesque resoluit,
Quas inculta cohors nexuit antè dolis.
Cuius cùm fuerit sententia congrua vero:
Hanc iuvat ad natos ferre, iuvante Deo.
Est opus ad feros dare pignora clara nepotes,
Ne Papæ obtineat falsa querela locum.
Hisque notis moniti, fontes inquirere discant:
Fons ad flectendum pectora, robur habet.
Non Eridos pomum medium iactamus in agmen,
Semina nec litis spargimus ulla domi.
Nec quia Therisitæ gravis est hæc fama Philippi,
Hæc erit à studijs vox aliena suis.
Ilia rumpantur coruis, qui funera carpunt:
Non est ingenui dissimulare fidem.
Nanque rudes rerum gestarum, & temporis acti
Hortamur melius de meliore loqui.
Vt si membra velint ludi prælustris haberi:
Quæ fuerit patrum vox, animusque, sciant.
Cùmque Deus sacris censores cœtibus addat,
Qui res discutiant arte, fideque, graves:
Hos ego qui solidè res percepere sacratas
Arbitrij autores ferre paratus ero.
Vult Deus ad sacros nos ferre negotia cœtus;
Ergo conciljs res agitare, pium est.

Qui vim iudicij timet, huic sua caussa pudori est;
Lux odio est illis, qui petulanter agunt.
Quòd florent hodie diuina, humanaque scripta:
Florent ingenio culta, Philippe, tuo,
Non tantùm in flexu ac strue vocũ, & Pallade utraq;,
Clarus eras, quanuis sic quoque clarus eras:
Cunarum labor est benè nectere verba tuarum;
SED SOL IN SACRIS ARTIBVS ALTER ERAS.
Ut qui Lusciniam non agnouere magistram:
Hos verus vates monstra Luthere notes;
Monstra, per Arcadicos errant quæ plurima saltus,
(Quêis senior Bacchi vectus alumnus erat.)
Hos Nõa turbantes sua uerba, exclusit ab aris,
Ac in pistrinum post mala fluxa dedit.
Voce graui, pulsuque pedum sacra verba premebãt:
Hinc & tecta colunt irrequieta molæ,
Discite Grammaticam, & sapienter tradite verbum,
Et genus in species ritè secate suas.
Verba Dei prauè collecta, nec eruta rectè,
Non sunt verba Dei, sed sine mente sonus.
Voce viros malle, quàm voces arte carentes;
In re, non sonitu, stat pietatis opus.
In rerum sensu, sapientia vera locata est,
Quem ratio linguæ protrahit, arsque regit.

Si

Si quis enim ignorat quæ sit vis insita voci,
Nec benè distinguit res quoque lapsus erit.
Idque æui exemplis nostri conuincere vellem,
Temporis hîc ratio nî sit habenda mihi.
Has Deus indulfit nobis, ut munia vitæ
Harum præsidio fulta potenter eant.
De luce ingenita iam vix scintilla superstes
Notitiæ in cerebri sunt regione sitæ.
Hæ sunt ceu fomes, vel fons, uel semina quædam
Ars unde, & uirtus fert generosa pedem.
Ex his indicibus doctæ de fœdere mundi
Senserunt gentes numen inesse polo.
Ex his naturæ species patefacta renidet:
Et ratio morum, præsidiumque fori.
Tum lepor orandi: tum calculus, atque sonores
Ex his seminibus germina vera trahunt.
O SI conuentus ageret modò splendidus ordo,
Perque uices habitos hauriat ipse sonos:
Certior ut factus de cardine litis acerbæ
Res utrinque bona cum ratione libret:
Sic fieret planum, quàm veri effœta sacerdos
Res sine re, sine vi uerba, sine arte ferat.
Qui spem pollicitis vobis, sed fecit inanem,
Et uagus impostor nil nisi uerba dedit.

Pertinet ad partes procerum hæc quoque cura piorū,
Ponere dissiidijs, criminibusque modum.

CEV Serpens alitur palma, palmaque necatur:
Sic hos verba necant, qui malè verba citant.

Si qua Dei ratio tamen est: amor excitat artem,
Quam rectos sensus elicuisse iuvat.

*SED SERVARE STATVM PRAESENTEM, ET QVAERERE
REGNUM*

IN MENTES, AMOR EST PRAE RATIONE DEI.

Vir pius, arbitrijs caussam, & se subijcit ipsum:
Nemo simul rectè censor, & actor erit.

Vnus enim, ac alter decreta in fornice condens
Non vi prætoris cogere corda potest.

Arané suggesto dominos imponat acerbos,
Quos fora de folio præcipitanter agunt?

Omne iugum facile est, nisi sit cum vulnere mentis;
Sed qui falsa sciens fertue, facitue, perit.

Corpora permissum est vi cogere, si tamen æqua est:
Imperium in mentes solius omne Dei est.

Dilige pacis opus, sed sit pax æmula veri,
Pax extrà verum nulla salubris erit.

Non hominum iussis, expresso nitere verbo:
Consensus nihil est, si mala causa subest.

An non in Christum consentit Turca? quid inde?
Relligio Turcæ non tamen æqua venit.

Non-

Nonné dolos summo consensu Papa tuetur?
Fraus est, non pietas, quòd pia farra colit,
Sæpè potest recti specie mens optima falli;
Sed nõ quàm Deus est, pluris habendus homo est.
NAM uelut est castris acies digesta per orbem:
Talis & in cœtu est ordo, modusque sacro.
Non est congeries hominum ratione carentium,
Cui motus modus est, fœdaque vota Deus.
Nec sine præceptis Sophiae se ad pulpita tollit,
Ceum se lumbricus tollere suevit humo:
Aut ceum Titanes subito emersere sub auras:
Utque una fungi crescere nocte solent:
Rerum certa fides ubi nulla, licentia vocum,
Vis pro iudicio, pro ratione furor:
Fulmen ubi assiduum, sed brutum; què tamen afflat
Hunc fœtere facit, quà rude vulgus erit.
Hæ tibi sunt artes, niti popularibus auris,
Ac ad fæmineos fingere verba sinus:
Subijcere offensæ procerum meliora professos:
Vim struere, & blanda condere fronte scelus.
Sunt, qui ius alijs, nullum sibi dicere malint,
Probraque ferre domo, nulla referre domum.
Hos ego sic sentire velim: per iura licere
Ut simili accipiant aure, quod ore ferunt.

Non-

Nonne percussæ docet hoc te vocis imago?

Si quis clamat ὄναρ, sylua reclamat ὄναρ.

Sensus utrinq; idem est; nisi dum tu græca sonabas,

Sylua tibi voluit Teutona verba loqui.

Si crimen facere, est pro virtute putandum:

Dicere me crimen, cur mihi turpe putem?

SED tunc fit species quasi pulchrior agminis huius,

Cùm sese officijs æmulaturba iuuat.

Ordinis & nostri plures pia fœdera iungunt,

Et re declarant, colloquijsque fidem.

Summa Dei Nati cum sexu gratia nostro est;

Exemplo doctis sit precor illa viris.

Non spargant lolium, sed amantes semina veri

Hoc lacerum corpus, qua datur arte, leuent.

Nos ideò colimus cœtus, ut felle remoto

Alter ab alterius pectora formet ope.

Nec litis studio, sed veri propter amorem

Mutua quærendi forma, recepta scolæ est.

Quærendo excutitur verum, & secernitur error,

Qui veri specie fallere sæpè solet.

Tecta sacro velo fraus, sæpius æmula veri est,

Solaque lanx fidei rem, stipulasque probat.

SED seruare modum, laus est; nimiumque mouedo

In dubium trahitur relligiosa fides.

Est pi

Est pietas, moderata sequi, cœtumque tueri,
Et ne sint partes, parte cavere sua.
Est opus alterno congressu, usuque laborum;
Vita hominum alterna vult ratione regi.
Qua pietas, artesque locum regione tenebunt:
Pax ibi cum nidis corpora nostra teget.
Vsi pace sumus, sed linguis cudimus arma;
Quàm vereor Verine fera subsit hyems,
Quàm lacera & sacri cœtus sit forma, videmus;
Hinc illinc aliquo vix lare sacra colit.
Cùmque vident illum non vi, non ordine fultum:
Iudicia ex omni parte sinistra subit.
Quenque sua & cruciat sors: & sic pectore quærit;
An ratio, aut sacris cultibus usus inest?
Quid sibi vult Christi nomen, nisi dona, nec arma
Mira, suis luctis sentiat ægra fides?
Si caussa est melior: cur nos in cla de relinquit,
Cur pro reiectis nos finit esse Deus?
Percellunt animos tot dira euenta: timentque
Interitum legum, concilijque sacri.
Ac tot fata monent, homines non arte sagaci,
Sed vi diuina sacra, forumque regi.
Id te, meque Deus vult grata expendere mente,
Tegmen & ex ipso non aliunde peti:

C

Néue

Néue animo fracto simus: promissa reclusit
Ipse Deus, quòd gens sacra superstes erit.
Ergo aliqua extabit statio, vi prædita legum,
Doctrinæ forsan quæ dabit alma casam.
HIS super erecti spe: munia iussa subimus,
Et res asserimus voce tenace pias,
Amittenda licet bona sint, domus, uxor, alumni;
Ceu tandem amitti talia morte solent.
Impellunt proceres ad nos ferro, igne, sequendos;
Quid tum, si viuit, qui videt ista, Deus.
Is, quæ subiectis nos vectibus ausa movere est,
Fraudem inventoris torfit in ora sui.
E T S I nos igitur terrere pericla necessè est:
Ut plærique locum, quo cecidère, cavent:
Non tamen ad strepitus animum submittimus ullos:
Turpe, movere viros à statione pedem.
Titanas perhibent Asini clamore fugatos;
Ex terra genitos fulmina bruta necant.
Id præstare virum sapientem in rebus oportet
Fortunæ culpam ne metuisse queat.
Iussa Dei, & spes auxiliij, sunt umbra piorum;
Si venit his ducibus, mors superanda venit.
His regitur labor, & felix datur exitus ipsi;
Sed tamen in nobis sit pius artis amor.

Nam

Nam si præstigia s rectè convellere cordi est:
Ex usu Sophiam noueris esse tuo.
Vult Deus esse gregem qui tradat, & hauriat artes:
Artes qui repulit mente, repulsus erit.
Sit calor in studijs, divina ut iussa sequaris;
Cum velit agnosci: vult sua verba legi.
Dum linguæ virus crescit: tunc corda necesse est
Doctrinæ succis reddere tuta piæ.
Nos facies rerum moveat fomenta malorum
Quærere, vel dubijs poscere rebus opem.
Tecum Nate Dei loquitur, qui tradita per te
Verba pio studio legit, & hausit homo.
Non iter ad cœlum est, nisi sacra per ostia verbi:
Vult igitur studijs corda vacare Deus.
SED quia pax nutrit, quas bellum dissipat artes:
Pacis amans princeps, ceu Deus artis erit.
Quare, si pietas, si pignora, vitaque curæ est:
Huius pro vita fundite vota Deo.
Nanq; per hunc nobis Deus hæc salua omnia reddit,
Quæ clades alibi bellica sternit humi.
Vt, si nostra quies aliorum ad fata feratur:
Nos hinc translatos lucis ad arua putes.
Huc accedit amor pietatis, curaque legum,
Vt vocet hunc patrem plebs, eques, atq; patres.

Sicque in parte sui versatur muneris omni,
Ut spem præueniat moribus, ære preces.
Hoc sua fors habet: ut possit: natura sed illud,
Ut, qui Dux noster sit, pater esse velit.
VOS hæc quæ placidè dixi, placida aure bibistis,
Et sic ornati sunt Deus, atque dies.

DIXI.

Jf 4600

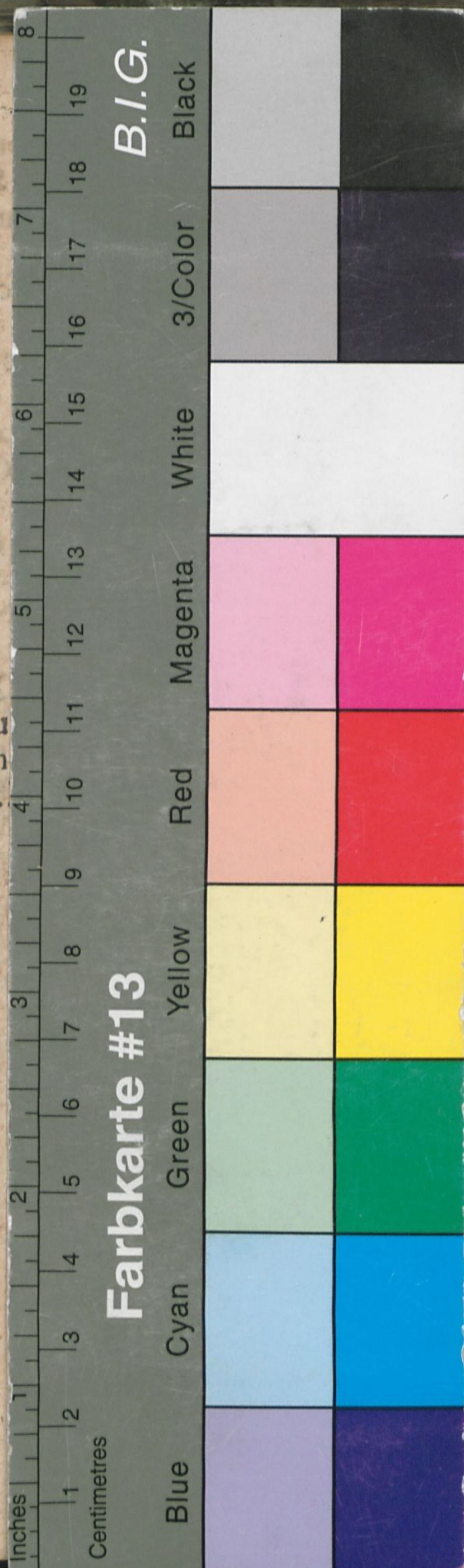
ULB Halle 3
003 299 04X

sb.

1077

XLV

40

ORATIO

Ex more

COLLEGGII
PHILOSOPHICI
SOLENNITER
HABITA

IN DIE AECATHARINES.

á

Iohanne Maiore D.

69.

WVITEBERGAE,

Excudebat Zacharias Crato

ANNO MD. CC. XXCVII.

55

